

Den 5. oktober afholdtes på psykiatrisk center i Glostrup et psykoterapeutisk seminar med professor emeritus Julian Leff, England .

Leff har lavet mange undersøgelser af Expressed Emotion (EE) i familier til mennesker med skizofreni. Leff gennemgik elementerne i Expressed Emotions: 'critical comments', 'hostility' og 'overinvolment' (se dias, som er lagt på vores hjemmeside). Forskellene mellem 'high EE' og 'low EE' blev diskuteret, samt begrebernes relevans i det daglige kliniske arbejde. Arbejdet med Expressed Emotions er evidensbaseret og har for det meste omhandlet familier med et psykotisk familiemedlem, men gælder også for andre typer familier med et sygt medlem og for hospitalsafdelingers behandlingsmiljø.

Der blev spillet rollespil om en ung mand og hans overinvolverede mor og superviseret en case om en ung mand med en kompliceret sammensat familie. Og forskellige relationer diskuteredes.

Julian Leff mente, man skulle lave familiearbejde med 'high EE'-familier først og fremmest, da 'low EE'-familier ikke har behov herfor. Der er fundet evidens for sammenhæng mellem Expressed Emotions og coping-strategier, mens der er mere usikkerhed med sammenhæng til tilknytningsforstyrrelserne.

Leff reflekterede over nytten af psykoedukation, som han ikke mente fik familierne til at ændre adfærd, men selvfølgelig fik dem til at erkende hvad diagnosen skizofreni betød. Uddannelse giver en mere optimistisk holdning og lærer folk problemløsningsstrategier. Modellering – ikke indsigt virker.

Han anbefalede hjemmebesøg 1-2 gange for at engagere familierne i en gruppe. Man skal huske at medinddrage raske søskende, som jo ofte er præget af følelser som jalousi, vrede, usikkerhed og som påtager sig mere ansvar end deres alder berettiger. Alle søskende over 18 år bør inviteres med, ligesom andre familiemedlemmer ex. bedsteforældre kan være af stor værdi.

Om den overinvolverede mor sagde Leff, at hvis man siger, hun skal holde sig væk, vil det medføre reaktioner som angst, skyld og vrede. Hvis man i stedet forsikrer hende om, at hun er en god mor og har gjort et godt stykke arbejde med den syge, vil hun nemmere kunne acceptere at tage en pause og komme til kræfter. Professionelle bliver nemt rivaler til mødre og de professionelle forskelligheder bør uddifferentieres, igen med fornøden ros til moderens positive kvalifikationer og støtte i, at ingen jo kan give den syge, det hun kan. Man er nødt til at adressere mor og barns bindinger og deres separationsangst og skyldfølelse.

Rent praktisk kan man, hvis familien er alt for overinvolveret, eksempelvis

- bede de(n) pårørende om kun at ringe til afdelingen én gang dagligt;
- bede de(n) pårørende om at skrive breve til patienten, i stedet for at besøge denne flere gange dagligt;
- spørge eksempelvis patientens mor, hvad hendes værste frygt er ved at være væk fra familiemedlemmet i flere timer'
- udlevere skriftlige observationer af, hvad der rent faktisk sker

Det anbefales at der opstilles små opnåelige mål og at det altid er vigtigt at understrege det omsorgsfulde aspekt hos forældrene.

Den overinvolverede mor kan ofte findes kombineret med den kritiske far. Når forældrenes spændinger udbredes til hele personalegruppen, vil mange behandlere blive involveret og komme til at handle alt for meget i forhold til den pågældende patient (overinvolvering og aggression fra personalets side). Ofte oplever personalet, at familien er håbløs at samarbejde med, men dette afspejler i virkeligheden personalets følelse af håbløshed i forhold til behandlingen af patienten, som tilsyneladende ikke profiterer af de mange tiltag.

Expressed Emotion kan måles med Camberwell Assessment Interview.

Pårørende kan ofte i behandlingsforløbet gennemgå en emotionel krisereaktion: forvirring, søgen efter alternativer, chok, accept, fremtid og sorgarbejde. Der er både sorg over tabet af håb for fremtiden (hvad enten det er realistisk eller ej) og forventninger til den syge samt sorg over at miste den person, man plejede at kende.

Julian Leff er jævnligt i Danmark og han vil gerne supervisere. Hans e-mail adresse kan fås hos Bent Rosenbaum.

Ref. Anne Marie Christensen